

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PARAMOS BŪSTUI ĮSIGYTI AR IŠSINUOMOTI
ĮSTATYMO NR. XII-1215 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21 IR 25 STRAIPSNŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo Nr. XII-1215 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo Nr. XII-1215 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas, siekiant didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamiems asmenims.

Projekto tikslas – tobulinti teisinį reguliavimą, siekiant didinti socialinio ir kito savivaldybės būsto nuomos prieinamumą, nustatyti palankesnes apsirūpinimo nuosavu būstu sąlygas bei aiškiau sureguliuoti savivaldybės būsto pardavimo klausimus.

Projekto uždaviniai:

Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme (toliau – Įstatymas):

- nustatyti, kad vieniši tėvai gali pretenduoti į socialinio būsto nuomą ne eilės tvarka (įtraukiant juos į asmenų, kuriems socialinis būstas gali būti išnuomojamas ne eilės tvarka, grupę);
- padidinti Įstatyme nustatytų metinių pajamų ir turto dydžių ribą, kurios neviršijus asmenys (šeimoms) išsaugotų teisę į socialinį būstą;
- nustatyti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, viršijus metinius pajamų ir turto dydžius, asmenys ir šeimos iš Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašo nebūtų išbraukiami, taip pat socialinio būsto nuomos sutartis nebūtų nutraukiama;
- nustatyti atvejus, kada turėtų būti teikiamos asmenims (šeimoms) socialinės paslaugos ar kita pagalba;
- nustatyti, kad, kai asmens ar šeimos, nuomojančio (nuomojančios) socialinį būstą, viršijami Įstatyme nustatyti metiniai pajamų ir turto dydžiai, jeigu asmuo ar šeima neturi nuosavybės teise kito būsto, šis būstas pažeidžiamiausios tikslinėms grupėms privalėtų būti nuomojamas kaip savivaldybės būstas lengvatinėmis būsto nuomos kainomis;
- socialinio būsto nuomos nutraukimo atvejais, jei asmuo ar šeima neturi nuosavybės teise kito būsto, užtikrinti asmenims (šeimoms) teisę gyventi kitose gyvenamosiose patalpose;
- didinti subsidijų dydžius valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti šių kreditų gavėjams;
- numatyti atvejus, kada subsidija gali būti negrąžinama;
- tobulinti nuostatas dėl savivaldybės būsto pardavimo kainos nustatymo, sudarant geresnes prielaidas savivaldybės būstą parduoti, o gautas lėšas naudoti socialinio būsto fondo plėtrai.

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Projektą inicijavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Piniginės paramos ir būsto skyriaus vedėja

Svetlana Kulpina (tel. 8 620 62415, el. p. svetlana.kulpina@socmin.lt), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Piniginės paramos ir būsto skyriaus vyresnioji patarėja Soneta Briniene (tel. 8 665 26 875, el. p. soneta.briniene@socmin.lt) ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Piniginės paramos ir būsto skyriaus patarėja Asta Misiukienė (tel. 8 699 77 810, el. p. asta.misiukiene@socmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

1) Įstatymo 9 straipsnyje, apibrėžiančiame teisę į socialinio būsto nuomą, be kita ko, nustatyta, kad asmenys ir šeimos, su kuriais socialinio būsto nuomos sutartis nutraukta jiems pažeidus socialinio būsto nuomos sutarties sąlygas, teisę į socialinio būsto nuomą įgyja po 5 metų nuo socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo dienos, jeigu savivaldybės taryba nenustato trumpesnio termino. Ši nuostata nederą su tarptautinėmis rekomendacijomis ir išpareigojimais būsto prieinamumo srityje¹, kurių esmė – užtikrinti teisę į būstą, kaip vieną iš pagrindinių socialinių ir ekonominių asmens teisių, ir neleisti plisti benamystei, todėl šios nuostatos turėtų būti atsisakyta.

Taip pat tikslintinos Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos, kurios nustato, kad teisę į socialinio būsto nuomą turi asmenys ir šeimos, kurių, be kita ko, nuosavybės teise turimo būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinų metrų arba mažesnis kaip 14 kvadratinų metrų. Praktikoje kyla klausimų, kaip reikėtų taikyti šias nuostatas, kai asmuo (šeima) turi daugiau nei vieną būstą. Tokiu atveju būstas (jo naudingasis plotas) nėra vertinamas pasirinktinai (Įstatymas to nenustato) ir skaičiuojamas turimo būsto (t. y. visų būstų, kurie priklauso asmeniui (šeimai) nuosavybės teise) plotas. Atsižvelgiant į tai, siekiant išvengti praktikoje kylančių nesklandumų, Įstatymo nuostatos turėtų būti tikslinamos, siekiant jas sureguliuoti detaliau, nekeičiant jų esmės.

2) Pagal Įstatymo 11 straipsnio 4 dalies 4 punktą, nustatant asmenų ir šeimų teisę į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, skaičiuojamos asmenų ir šeimų grynosios pajamos, gautos iš bendros gautų pajamų sumos atskaičius gyventojų pajamų mokestį, valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Pažymėtina, kad piniginės lėšos vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentai), vadovaujantis minėtomis Įstatymo nuostatomis, nėra atskaitomi iš asmenų ir šeimų bendros gautų pajamų sumos. Remiantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (kurio nuostatos taikomos, teikiant paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti Įstatymo nustatyta tvarka) 17 straipsnio 1 dalies 10 punktu, piniginės lėšos, gautos vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentai), įskaitomos į visų bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gaunamas pajamas. Tai reiškia, kad piniginės lėšos vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentai) priskirtini jas gaunantiems asmenims, todėl tikslinga nustatyti, kad tokios lėšos nebūtų įskaitomos į jas mokančių asmenų, kurie jų faktiškai nenaudoja savo reikmėms, gaunamas pajamas.

3) Valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų teikimo ir subsidijų valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti teikimo tvarką, vadovaujantis Įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi, nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Pažymėtina, kad paramos būstui teisinio reguliavimo srityje, teikiant finansinę paskatą jaunoms šeimoms, įsigyjančioms pirmąjį būstą Lietuvos Respublikos regionuose (toliau – finansinė paskata), finansinės paskatos teikimo organizavimo tvarka patvirtinta socialinės apsaugos ir darbo ministro. Atsižvelgiant į tai, remiantis

¹ Jungtinių Tautų Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas (11 str.), prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.174850>;

Europos socialinė chartija (pataisyta) (31 str.), prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.42260>;

Europos socialinių teisių ramstis (19 principas), prieiga internete: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lt

Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Lietuvos nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Lietuvos stabilumo programos (COM(2020) 515 final) (2 p.), prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0515&from=EN>

Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, COM(2021) 102 final, prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM%3A2021%3A102%3AFIN&qid=1614928358298>

teisėkūros efektyvumo principu, siekiant sistemiškai ir lanksčiau reguliuoti šių kreditų teikimą, siūlytina pavesti nustatyti minėtą tvarką socialinės apsaugos ir darbo ministru.

4) Pagal Įstatymo 12 straipsnio 2–3 dalies nuostatas, teikiant valstybės iš dalies kompensuojamus būsto kreditus, socialinės apsaugos ir darbo ministras nustato šių kreditų teikimo bendrą metinį limitą, atsižvelgdamas į valstybės biudžeto asignavimus valstybės iš dalies kompensuojamiems būsto kreditams teikti. Manytina, kad perteklinio teisinio reguliavimo turėtų būti atsisakyta, patikslinant Įstatymo nuostatas dėl galimybės teikti subsidijas valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti (toliau – subsidijos), atsižvelgiant į atitinkamų metų valstybės biudžeto asignavimus.

5) Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtintos subsidijų teikimo sąlygos, be kita ko, nustato subsidijų dydžius. Subsidija valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti teikiama šių kreditų gavėjams, jeigu jie atitinka šio įstatymo 8 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir jeigu jie:

1) prašymo suteikti paramą būstui įsigyti pateikimo metu yra buvę likę be tėvų globos (rūpybos) asmenys iki 36 metų ar jų šeimos, taip pat šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų ir (ar) vaikų, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), neįgalieji arba šeimos, kuriose yra neįgaliųjų, apmokama 20 procentų suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos;

2) prašymo suteikti paramą būstui įsigyti pateikimo metu yra jaunos šeimos, auginančios vieną ar daugiau vaikų, ir šeimos, kuriose vienas iš vaikų tėvų yra miręs, apmokama 10 procentų suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos.

Įvertinus tai, kad subsidijos teikiamos socialiai pažeidžiamiems asmenims, ir atsižvelgiant į subsidijų dydžius, teikiant finansinę paskatą, t. y. nuo 15 proc. iki 30 proc. būsto kredito pirmajam būstui įsigyti sumos (kai jaunų šeimų turtas ir pajamos nėra vertinami), darytina išvada, kad Įstatyme įtvirtinti subsidijų dydžiai yra per maži. Siekiant didinti paramos būstui įsigyti prieinamumą ir adekvatumą, taip pat remiantis teisėkūros sistemiškumo principu, subsidijų dydžiai paramos būstui teisinio reguliavimo srityje turėtų būti suvienodinti.

6) Taip pat siekiant sistemiškumo, Įstatymas pildytinas nuostatomis, susijusiomis su subsidijos negražinimo atvejais, kurie šiuo metu Įstatyme nenustatyti (kaip yra numatyta Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunosoms šeimoms įstatyme).

7) Įstatymo 14 straipsnyje, nustatančiame savivaldybės būsto fondo sudarymą ir naudojimą, nenumatyta galimybė išnuomoti savivaldybės būstą asmenims ir šeimoms, per pastaruosius vienerius metus netekusiems vienintelio Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise turėto būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar dėl kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių. Tokia galimybė numatyta, tik nuomojant socialinį būstą (Įstatymo 16 straipsnio 8 dalies 1 punktas). Manytina, kad teisinis reguliavimas turėtų būti papildytas šiuo aspektu.

Be to, praktikoje pasitaiko atvejų, kai valstybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, perduoda savivaldybei gyvenamąsias patalpas, kurios yra išnuomos ir šių būstų nuomos sutartys privalo būti tęsiamos pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatas. Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 6 straipsnio 2 punktu savivaldybė turtą įgyja perimdama valstybės turtą savivaldybių savarankiškosios funkcijoms įgyvendinti, kai šis turtas perduodamas savivaldybių nuosavybėn pagal Vyriausybės nutarimus šio įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4, 5 ir 6 punktuose nustatytais atvejais. Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 15 punkto nuostatas paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimas Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nustatyta tvarka yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Atsižvelgiant į šį nustatytą teisinį reguliavimą ir siekiant sudaryti prielaidas įtraukti šiuos būstus į savivaldybės būsto fondą bei taikyti šių būstų nuomai Įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą dėl savivaldybės būsto nuomos (šiuo metu neaišku, kaip turėtų būti sprendžiami savivaldybių perimtų gyvenamųjų patalpų nuomos klausimai) Įstatymas turėtų būti tikslinamas.

8) Įstatymo 16 straipsnio 4 dalies 2 punkto nuostatos, be kita ko, nustato, kad asmenys ir šeimos iš Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašo (toliau – Sąrašas) išbraukiami, kai jų deklaruoto turto vertė ar pajamos, kurios, vadovaujantis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsniu, įskaitomos į asmens ar šeimos gaunamas pajamas, daugiau kaip 25 procentais viršija šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius. Manytina, kad šiuo metu taikomos minėtos ribos nesudaro pakankamų prielaidų asmenims (šeimoms) apsirūpinti būstu savarankiškai, ypač atsižvelgiant į būsto nuomos kainų augimą rinkoje. Pavyzdžiui, Eurostat duomenimis, būsto nuomos kainos per pastaruosius 10 m. Lietuvoje didėjo 101,1 proc.² Būsto prieinamumo problemą gilina ir būsto kainų augimas: 2020 m. IV ketv. vidutiniškai per metus būsto kainos Lietuvoje padidėjo 9,4 proc.³

9) Be to, Įstatyme nenustatytos išimties dėl socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo ir dėl išbraukimo iš Sąrašo Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu. Šių nuostatų poreikis ypatingai išryškėjo COVID-19 pandemijos metu. Pažymėtina, kad tarptautinėje praktikoje draudimas iškeldinti iš nuomojamų gyvenamųjų patalpų pandemijos metu buvo plačiai taikomas⁴.

10) Šiuo metu Įstatymas nustato, kad socialinis būstas nuomojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka (Įstatymo 16 straipsnio 7 dalis). Tai reiškia, kad socialinio būsto nuomos tvarka nėra vienoda (unifikuota) visose savivaldybėse. Toks reguliavimas nesudaro galimybių užtikrinti socialinio būsto nuomos atrankos automatizavimo, pasitelkiant Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (toliau – SPIS) galimybes. Socialinio būsto atrankos automatizavimas SPIS sudarytų prielaidas užtikrinti skaidresnes ir efektyvesnes socialinio būsto nuomos procedūras, kaip siūlo ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba⁵.

11) Įstatymo 16 straipsnio 8 dalis nustato tikslines asmenų grupes, kurioms socialinis būstas gali būti išnuomojamas ir neįrašytiems į Sąrašą asmenims bei šeimoms, jeigu šie asmenys ir šeimos Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise neturi kito būsto. Į minėtų grupių sąrašą nepatenka šeimos, kuriose motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų ir (arba) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba). Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pagal namų ūkio sudėtį skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje dažniausiai atsiduria vieni gyvenantys asmenys (52,2 proc.) ir vieni vaikus auginantys asmenys (49,1 proc.)⁶. Pagal galiojantį teisinį reguliavimą asmenys, vieni auginantys vaikus, laukia socialinio būsto nuomos bendroje eilėje. 2020 m. SPIS duomenimis, vidutinė socialinio būsto nuomos laukimo trukmė Lietuvoje buvo 6,09 m. (nuo 2 iki 13 m. priklausomai nuo savivaldybės). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tikslinių asmenų grupių sąrašas turėtų būti papildytas, kaip numatyta ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (3.4.2. p.).

12) Įstatymu įtvirtintas teisinis reguliavimas yra nepakankamas, siekiant skatinti asmenis (šeimas) apsirūpinti būstu savarankiškai. Įstatyme nėra įtvirtintos pareigos savivaldybėms socialinio būsto nuomos laukiantiems asmenims (šeimoms), taip pat socialinio būsto nuomininkams planuoti ir organizuoti socialines paslaugas, kurios įgalintų asmenis (šeimas) gauti didesnes pajamas ir taip

² Prieiga internete: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing_price_statistics_-_house_price_index

³ Ten pat.

⁴ Affordable Rental Housing, Making It Part of Europe's Recovery, IMF (49 psl.), prieiga internete: <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/2021/05/24/Affordable-Rental-Housing-Making-It-Part-of-Europes-Recovery-50116>

⁵ Šiaulių miesto savivaldybės, Telšių ir Raseinių rajonų savivaldybių būsto ir socialinio būsto įsigijimas, skyrimas, kontrolė, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (27 psl.), prieiga internete: <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act939>

⁶ Lietuvos gyventojų pajamos ir gyvenimo sąlygos (2020 m. leidimas), Lietuvos statistikos departamentas, prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/lietuvis-gyventoju-pajamos-ir-gyvenimo-salygos-2020/skurdo-rizika/asmenys-gyvenantys-skurdo-rizikoje-ar-socialineje-atskirtyje>

apsirūpinti būstu be valstybės teikiamos paramos. Be to, trūksta aiškaus teisinio reguliavimo organizuojant pagalbą Sąraše esantiems asmenims (šeimoms), siekiant jiems gauti būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją. Dėl šių priežasčių, socialinis būstas gali būti naudojamas nepakankamai efektyviai, dėl ko valstybė negali užtikrinti socialinio būsto prieinamumo tiems, kuriems labiausiai jo reikia. Be to, Įstatymas nenustato aiškių pareigų savivaldybėms, siekiant užtikrinti, kad socialinis būstas būtų naudojamas pagal paskirtį, palaikoma jo tinkama būklė ir mokami mokesčiai, todėl turėtų būti tikslinamas.

13) Įstatymo 20 straipsnio 5 dalis įtvirtina atvejus, kai socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama, o šios dalies 2 punktą numato, kad ji nutraukiama, kai Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka deklaruoto turto vertė ar pajamos, kurios, vadovaujantis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsniu, įskaitomos į asmens ar šeimos gaunamas pajamas, daugiau kaip 25 procentais viršija šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius. Siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo, atsižvelgiant į anksčiau minėtus argumentus, teisinis reguliavimas tobulintinas.

14) Taip pat teisinis reguliavimas turėtų būti tobulinamas, siekiant geriau apsaugoti socialiai pažeidžiamų asmenų (šeimų) teisę į socialinį būstą tais atvejais, kai asmenys (šeimos) ne dėl savo kaltės patiria finansinius sunkumus ir dėl to negali sumokėti socialinio būsto nuomos mokesčio ar apmokėti mokesčių už komunalines paslaugas. Šiuo tikslu pildytina Įstatymo 20 straipsnio 5 dalis, siekiant Įstatyme nustatyti specialiąsias teisės normas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso teisės normų atžvilgiu, kurios, be kita ko, nustato, kad, jei nuomininkas nuolat (ne mažiau kaip tris mėnesius, jeigu sutartis nenumato ilgesnio termino) nemoka buto nuompinigių ar mokesčio už komunalines paslaugas, nuomos sutartis gali būti nutraukta ir asmenys išskeldinami iš nuomojamos patalpos nesuteikiant kitos gyvenamosios patalpos (Civilinio kodekso 6.611 straipsnis). Šiuo aspektu taip pat pažymėtina, kad, nutraukus socialinio būsto nuomos sutartį, asmenims (šeimoms) įstatymo lygiu nėra garantuojama pagalba dėl kitų gyvenamųjų patalpų suteikimo. Siekiant užtikrinti anksčiau minėtų tarptautinių įsipareigojimų vykdymą, Įstatymu nustatytas teisinis reguliavimas turėtų būti keičiamas.

15) Pažymėtina, kad, jeigu asmens ar šeimos, nuomojančio (nuomojančios) socialinį būstą, Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka deklaruoto turto vertė ar pajamos, pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsnį įskaitomos į asmens ar šeimos gaunamas pajamas, daugiau kaip 25 procentais viršija šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius, asmens ar šeimos prašymu savivaldybės tarybos nustatytos tvarkos apraše numatytais atvejais šis būstas nuomojamas kaip savivaldybės būstas rinkos kainomis, vadovaujantis Vyriausybės patvirtinta Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodika, jeigu asmuo ar šeima neturi nuosavybės teise kito būsto (Įstatymo 20 straipsnio 6 dalis). Praktikoje pastebėta, kad tam tikros asmenų grupės, nepaisant jų pajamų (turto) padidėjimo, neturi galimybių mokėti už savivaldybės būsto nuomą rinkos kaina, todėl teisinis reguliavimas tobulintinas, atsižvelgiant į socialinio teisingumo principą. Be to, teisinis reguliavimas tikslintinas, siekiant užtikrinti asmenų lygiateisiškumo principą ir Įstatymo lygiu įtvirtinti atvejus dėl būsto nuomos sąlygų keitimo.

16) Įstatymo 25 straipsnio 1 dalis, be kita ko, nustato, kad savivaldybei nuosavybės teise priklausantis būstas parduodamas laikantis nuostatų, kad jo pardavimo kaina nebus didesnė negu kaina, kuri Lietuvos Respublikos butų privatizavimo įstatyme nustatyta tvarka galėjo būti apskaičiuota iki 1998 m. liepos 1 d. ir patikslinta atsižvelgiant į infliaciją. Vadovaujantis šiomis nuostatomis, tais atvejais, kai parduodamas būstas yra pastatytas po 1998 m. liepos 1 d., nėra galimybės nustatyti būsto pardavimo kainą, nesant galimybių retrospektyviai įvertinti nekilnojamąjį turtą, kuris vertės nustatymo dieną dar neegzistavo. Dėl šios priežasties apsunkinamos savivaldybės būsto pardavimo procedūros, dėl ko teisinis reguliavimas turi būti keičiamas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

1) Projektu siūloma atsisakyti Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto apribojimo, kad asmenys ir šeimos, su kuriais socialinio būsto nuomos sutartis nutraukta jiems pažeidus socialinio būsto nuomos sutarties sąlygas, teisę į socialinio būsto nuomą įgyja po 5 metų nuo socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo dienos, jeigu savivaldybės taryba nenustato trumpesnio termino. Tokiu būdu būtų labiau užtikrinamas socialinio teisingumo principo ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano, kuriuo siekiama panaikinti benamystę Europos Sąjungoje iki 2030 m., įgyvendinimas.

Papildomai siūloma patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas, nustatant teisę į socialinio būsto nuomą ir skaičiuojant turimo būsto naudingąjį plotą, tenkantį vienam asmeniui ar šeimos nariui, kai asmenys ir šeimos turi nuosavybes teise kelis būstus Lietuvos Respublikoje. Tokiu būdu būtų labiau užtikrintas teisinio reguliavimo aiškumas, taip pat analogiškai patikslinant 10 straipsnio 2 punkto nuostatas, susijusias su teisės į būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos nustatymu.

2) Projektu nustačius, kad piniginės lėšos vaikui (įvaikiui) išlaikyti (alimentai) yra atskaitomos iš jas mokačio asmens pajamų, būtų užtikrinamas paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimas, labiau atsižvelgiant į asmenų ir šeimų grynąsias pajamas, taip pat užtikrinant socialinio teisingumo principo įgyvendinimą.

3) Nustačius galimybę socialinės apsaugos ir darbo ministrui tvirtinti Valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų teikimo ir subsidijų valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti teikimo tvarką, būtų sudaryta galimybė lanksčiau reguliuoti šių kreditų teikimą ir užtikrinamas nuoseklesnis teisinis reguliavimas paramos būstui įsigyti srityje.

4) Atsisakius Įstatymo nuostatų, kurios įtvirtina pareigą socialinės apsaugos ir darbo ministrui, teikiant valstybės iš dalies kompensuojamus būsto kreditus, tvirtinti šių kreditų teikimo bendrą metinį limitą, būtų užtikrinamas teisėkūros efektyvumo principas, atsisakant perteklinės administracinės naštos. Pažymėtina, kad, teikiant subsidijas, išlieka Įstatymu nustatytas reikalavimas atsižvelgti į atitinkamų metų valstybės biudžeto asignavimus. Manytina, kad toks teisinis reguliavimas būtų pakankamas ir leidžiantis užtikrinti, kad valstybės biudžeto lėšos minėtai paramos formai būtų naudojamos pagal valstybės biudžeto galimybes. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai yra panaudoti visi atitinkamų metų valstybės biudžeto asignavimai, skirti subsidijoms valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti, asmenys ir šeimos, atitinkantys Įstatymo reikalavimus, būtų įrašomi į Asmenų ir šeimų, laukiančių subsidijos valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti, sąrašą, ir jų teisė į valstybės iš dalies kompensuojamą būsto kreditą galėtų būti nustatoma ne prašymo pateikimo metu, o vėliau, skyrus papildomų valstybės biudžeto asignavimų, taip pat tikslinamos Įstatymo 8 straipsnio 2 punkto a papunkčio nuostatos, nustatant, kad teisės į valstybės iš dalies kompensuojamą būsto kreditą ir į išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją nustatymo metu, asmenys (šeimos) negalėtų turėti nuosavybės teise būsto.

5) Projektu siūloma įtvirtinti, kad subsidijų dydžiai būtų nustatomi, atsižvelgiant į šeimoje auginamų vaikų skaičių ir asmens (šeimos) priklausymą tam tikrai tikslinei grupei. Tokiu būdu būtų užtikrinamas paramos būstui įsigyti adekvatumas, padidintas būsto prieinamumas.

Projektu siūlomi šie subsidijų valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti dydžiai:

- 15 procentų suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos – jaunoms šeimoms, neauginančioms vaikų ar vaikų, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);
- 20 procentų suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos – jaunoms šeimoms, auginančioms vieną vaiką ar vieną vaiką, kuriam nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);
- 25 procentai suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos – jaunoms šeimoms, auginančioms du vaikus ar du vaikus, kuriems (ar vienam iš jų) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);

- 30 procentų suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito (ar šio būsto kredito likučio) sumos – šeimoms, auginančioms tris ar daugiau vaikų ir (ar) tris ar daugiau vaikų, kuriems (ar vienam, ar keliems iš jų) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), neįgaliesiems arba šeimoms, kuriose yra neįgaliųjų, asmenims iki 36 metų, kurie yra buvę likę be tėvų globos (rūpybos), ar jų šeimoms, šeimoms, kuriose motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų ir (ar) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba).

Projektu siūloma nustatyti, kad papildoma subsidija būtų suteikiama ne eilės tvarka, siekiant suvienodinti papildomų subsidijų teikimo tvarką su tvarka, numatyta Finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunoms šeimoms įstatyme, taip pat aiškumo dėlei siūloma patikslinti nuostatas, susijusias su papildomos subsidijos apskaičiavimu.

6) Siekiant teisinio reguliavimo teisingumo ir palankesnio teisinio reguliavimo, teikiant paramą būstui įsigyti, Projektu siūloma įtvirtinti, kad Įstatymo nuostatos dėl gautos subsidijos valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti grąžinimo netaikomos šiais atvejais:

- nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėmis;
- jeigu pasikeičia už valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kreditą įsigyto būsto savininkas dėl paveldėjimo, kai paveldi sutuoktinis, vaikai ir (ar) vaikai, kuriems nustatyta ar buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);
- šeimai nutraukus santuoką, jeigu nuosavybės teisė pereina vienam iš buvusių sutuoktinių;
- šeimoms, kurios nori perleisti už valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kreditą įsigytą būstą kito asmens nuosavybėn todėl, kad jį pakeistų į didesnę būstą, kai būstas yra per mažas pagal Įstatymo 8 straipsnio 2 punkto b papunktyje nustatytą būsto naudingąjį plotą, tenkantį vienam šeimos nariui, arba pagal Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimus, jei šeimoje yra minėtame punkte nurodyti asmenys;
- jei už valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kreditą įsigytas būstas parduodamas priverstinio vykdymo tvarka arba fizinio asmens bankroto byloje.

Įtvirtinus iš esmės analogiškas nuostatas, kurios taikomos, teikiant finansinę paskatą, bus užtikrinamas teisinio reguliavimo nuoseklumas paramos būstui įsigyti srityje.

7) Siūloma nustatyti, kad asmenims ir šeimoms, per pastaruosius vienerius metus netekusiems vienintelio Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise turėto būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar dėl kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių, siekiant geriau apsaugoti asmenų (šeimų) teisę į būstą, jiems atsidūrus nepalankioje situacijoje, būtų įtvirtinta galimybė suteikti savivaldybės būstą. Be to, būtų labiau užtikrinamas teisinio reguliavimo aiškumas, papildant savivaldybės būsto fondo naudojimo atvejus, į kurių baigtinį sąrašą tikslinga įtraukti ir tuos atvejus, kai savivaldybės būstas yra nuomojamas asmenims ir šeimoms, iki 2002 m. gruodžio 31 d. išsinuomojusiems savivaldybės gyvenamąsias patalpas pagal Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą, taip pat tuos atvejus, kai gyvenamosios patalpos perduodamos savivaldybei nuosavybės teise Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nustatyta tvarka ir savivaldybė perima teises ir pareigas, kylančias iš šių gyvenamųjų patalpų nuomos sutarčių.

8) Numatoma, kad asmenys ir šeimos iš Sąrašo būtų išbraukiami, kai Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka deklaruoto turto vertė ar pajamos, kurios, vadovaujantis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsniu, įskaitomos į asmens ar šeimos gaunamas pajamas, viršija šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius:

- a) daugiau kaip 35 procentų, arba
- b) daugiau kaip 50 procentų, jei asmuo yra be šeimos ar jei šeimoje motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vienas augina vieną ar daugiau vaikų ir (arba) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), ar jei asmuo yra neįgalusis ar jei šeimoje yra neįgaliųjų.

Pakeitus šiuo metu taikomą metinių pajamų ir turto dydžių ribą (kuri šiuo metu yra 25 procentai), būtų sudarytos prielaidos didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamiems asmenims, atsižvelgiant į asmenų (šeimų) priklausymą tam tikrai tikslinei grupei.

9) Be to, siekiant tų pačių tikslų ir atsižvelgiant į tai, kad asmenų (šeimų) pajamos, deklaruotos už praėjusius kalendorinius metus COVID-19 pandemijos metu, gali būti padidėjusios laikinai dėl taikomų įvairių papildomų politikos priemonių (išmokų), o einamaisiais metais ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu asmenų (šeimų) finansinė situacija gali būti pablogėjusi, siūloma nustatyti, kad Vyriausybės paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino, susijusių su užkrečiamų ligų plitimu, metu, taip pat laikotarpiu po jų atšaukimo iki kitų metų birželio 1 dienos (t. y. iki to paties termino, kuris taikomas turto ir pajamų deklaravimui), asmenys ir šeimos iš Sąrašo, viršijus metinius pajamų ir turto dydžius, neišbraukiami.

10) Įstatymu įtvirtinus, kad socialinis būstas nuomojamas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, būtų sudarytos prielaidos siekti socialinio būsto nuomos atrankos automatizavimo, pasitelkiant SPIS galimybes, kas turėtų būti vertinama palankiai korupcijos rizikos valdymo ir mažinimo aspektu.

11) Projektu siūloma papildyti teisinį reguliavimą, nustatant, kad šeimoms, kuriose motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų ir (arba) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), socialinis būstas galėtų būti išnuomojamas ne eilės tvarka. Tokiu būdu būtų sudarytos prielaidos geriau užtikrinti būsto prieinamumą vieniems iš dažniausiai skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje atsiduriantiems asmenims ir sudarytos palankesnės socialinio būsto nuomos sąlygos vienišioms tėvams, įgyvendinant anksčiau minėtą Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano priemonę.

12) Siekiant sudaryti palankesnes galimybes asmenims (šeimoms) apsirūpinti būstu savarankiškai ir sudaryti prielaidas efektyviau panaudoti socialinio būsto fondą, geriau užtikrinant socialinio būsto prieinamumą tiems, kuriems labiausiai jo reikia, siūloma keisti teisinį reguliavimą, nustatant, kad savivaldybės administracija asmenims ir šeimoms, įrašytiems į Sąrašą turėtų:

- planuoti ir organizuoti socialines paslaugas Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka, siekdama jiems padėti pagal savo galimybes dalyvauti darbo rinkoje, užsiimti kita veikla, kurią vykdant gaunama pajamų, ar padidinti gaunamas pajamas;

- organizuoti pagalbą, siekiant jiems gauti būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją.

Numatoma, kad minėtos socialinės paslaugos taip pat turėtų būti planuojamos ir organizuojamos besinuojantiems socialinį būstą asmenims (šeimoms).

Siekiant efektyvesnio socialinio būsto fondo panaudojimo, siūloma Įstatymu įtvirtinti savivaldybės administracijos pareigą savivaldybės tarybos nustatyta tvarka ne rečiau kaip kartą per pusmetį tikrinti socialinio būsto būklę, duomenis, susijusius su mokesčių už komunalines paslaugas mokėjimu, taip pat tikrina, ar socialinis būstas naudojamas pagal paskirtį, išskyrus atvejus, kai reikia patikrinti nedelsiant, įvykus avarijai ir (ar) gedimui, ar gavus informacijos apie socialinio būsto naudojimą ne pagal paskirtį. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūloma įtvirtinti nuostatas, kad būtų laikoma, jog socialinis būstas naudojamas ne pagal paskirtį, jei jis yra subnuomojamas arba jame nuolat (ilgiau negu 90 dienų per 180 dienų laikotarpį) gyvena asmenys, nenurodyti socialinio būsto nuomos sutartyje. Šis terminas pasirinktas, atsižvelgiant į kitų sričių teisinį reguliavimą (dėl užsieniečių teisinės padėties), pagal kurį vertinama laikino gyvenimo Lietuvos Respublikoje trukmė.

13) Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, siekiant sudaryti prielaidas didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamiems asmenims pagal asmenų (šeimų) priklausymą tam tikrai tikslinei grupei, siūloma nustatyti, kad socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama, kai Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka deklaruoto turto vertė ar pajamos, kurios, vadovaujantis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsniu,

įskaitomos į asmens ar šeimos gaunamas pajamas, viršija šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius (vietoje 25 procentų):

a) daugiau kaip 35 procentų, arba

b) daugiau kaip 50 procentų, jei asmuo yra be šeimos ar jei šeimoje motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vienas augina vieną ar daugiau vaikų ir (arba) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), ar jei asmuo yra neįgalusis ar jei šeimoje yra neįgaliųjų.

14) Siekiant tų pačių minėtų tikslų (didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamiems asmenims, užkirsti kelią benamystei), siūloma nustatyti, kad socialinio būsto nuomos sutartis būtų, be kita ko, nutraukiama, tik jei nuomininko įsiskolinimas už socialinio būsto nuomą ir (ar) mokesčius už komunalines paslaugas viršija šešių mėnesių socialinio būsto nuomos mokesčio sumą ir asmuo ar šeima atsisako Įstatymo 16 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodytų socialinių paslaugų. Vyriausybės paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino, susijusių su užkrečiamųjų ligų plitimu, metu, taip pat laikotarpiu po jų atšaukimo iki kitų metų birželio 1 dienos, viršijus metinius pajamų ir turto dydžius, socialinio būsto nuomos sutartis nebūtų nutraukiama, atsižvelgiant į anksčiau minėtus argumentus. Be to, planuojant nutraukti socialinio būsto nuomos sutartį tam tikrais Įstatyme numatytais atvejais, iki asmens ar šeimos išskeldinimo, jeigu asmuo ar šeima neturi nuosavybės teise kito būsto, savivaldybės administracija turėtų planuoti ir organizuoti socialines paslaugas Socialinių paslaugų įstatymo ir kitų teisės aktų, reguliuojančių laikiną apgyvendinimą ar apgyvendinimą nakvynės namuose, nustatyta tvarka, padedant asmeniui ar šeimai susirasti kitas gyvenamąsias patalpas arba organizuoti pagalbą, asmeniui ar šeimai išsinuomojant būstą ir gaunant būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją, jeigu asmuo ar šeima negali apsirūpinti būstu savarankiškai.

15) Siūloma nustatyti, kad, kai asmeniui iki senatvės pensijos amžiaus sukakties yra likę 5 ar mažiau metų, kai asmuo yra neįgalusis arba šeimoje yra neįgaliųjų ir kai šeima augina tris ar daugiau vaikų ir (ar) vaikų, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), kurie nuomoja socialinį būstą ir kurių deklaruoto turto vertė ar pajamos viršija Įstatymo nustatytus metinius pajamų ir turto dydžius (atitinkamai 35 arba 50 proc.), minėtoms tikslinėms grupėms šis būstas turėtų būti nuomojamas kaip savivaldybės būstas. Nustačius, kad šioms grupėms, kitiems vieniems gyvenantiems asmenims, kurie, kaip nurodyta anksčiau, dažniausiai atsiduria skurdo rizikoje, taip pat į Lietuvos Respubliką grįžusiems reabilituotiems politiniams kaliniams, tremtiniams ar jų našlėms (našliams) ir jų vaikams savivaldybės būsto nuomos mokestis negali viršyti socialinio būsto nuomos kainos daugiau nei 20 procentų, būtų labiau užtikrinamas būsto prieinamumas skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje dažniausiai atsiduriantiems gyventojams, taip pat vykdomi šalies priimtų įsipareigojimai į Lietuvos Respubliką grįžtantiems politiniams kaliniams, tremtiniams ir jų šeimos nariams sudaryti sąlygas apsirūpinti būstais. Įstatyme įtvirtinant baigtinį atvejų sąrašą dėl būsto nuomos sąlygų keitimo (socialinio būsto nuomos sąlygas keičiant į savivaldybės būsto nuomos sąlygas), Įstatymo lygiu apibrėžiant lengvatines savivaldybės būsto nuomos mokesčio taikymo sąlygas, būtų užtikrinamas teisinis aiškumas ir asmenų lygiateisiškumo principo įgyvendinimas.

16) Tobulinant Įstatymo nuostatas dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio būsto pardavimo, siūlytina grįžti prie 2019 m. rugsėjo 1 d. – 2020 m. liepos 1 d. laikotarpiu galiojusios Įstatymo 25 straipsnio 1 dalies formuluotės, kuri nustatė, kad savivaldybei nuosavybės teise priklausančias būstas savivaldybės tarybos sprendimu parduodamas už rinkos vertę, apskaičiuotą pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą, ją mažinant vadovaujantis pardavimo metu Lietuvos statistikos departamento apskaičiuotu gyvenamųjų pastatų statybos sąnaudų elementų kainų pokyčiu, palyginti su 1998 m. liepos 1 d. gyvenamųjų pastatų statybos sąnaudų elementų kainomis. Siekiant užtikrinti lengvatines būsto pardavimo kainos nustatymą, papildomai siūloma nustatyti, kad, apskaičiavus būsto kainą pagal gyvenamųjų pastatų statybos sąnaudų elementų kainų pokytį, būsto kaina būtų mažinama 50 procentų. Tokiu būdu būtų užtikrinamas teisinio reguliavimo aiškumas ir nuoseklumas, taikant iš esmės panašias teisinio

reguliavimo nuostatas, kurios buvo įtvirtintos Lietuvos Respublikos butų privatizavimo įstatyme, reguliuojant parduodamų gyvenamųjų namų ir butų kainas.

Turimais duomenimis, 8 šalies savivaldybėse yra apie 60 savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių būstų, kurie galėtų būti parduodami pagal Įstatymo 25 straipsnio 1 dalies nuostatas. Pritaikius minėtus siūlomus Įstatymo pakeitimus, savivaldybių negautinos pajamos, parduodant savivaldybių būstus, galėtų siekti apie 0,6 mln. eurų, sumažinus šią kainą 30 procentų ar 20 procentų, atitinkamai – apie 0,3 mln./ 0,2 mln. eurų. Daugumoje iš šių savivaldybių yra po vieną parduotiną būstą, todėl reikšmingo poveikio siūlomos teisinio reguliavimo nuostatos savivaldybių biudžetams nesudarytų (išskyrus Vilniaus m. sav., kurioje parduotinų savivaldybės būstų skaičius yra didžiausias – 34 vnt.).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomo teisinio reguliavimo neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtos Projekto nuostatos neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, atlikus Projekto antikorupcinį vertinimą, korupcijos rizika nenustatyta.

Sudarius prielaidas socialinio būsto nuomos atrankos automatizavimui, pasitelkiant SPIS galimybes, būtų mažinama korupcijos pasireiškimo tikimybė.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Pasekmių verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti Projekto nuostatas į teisinę sistemą, priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios įstatymų nereikia.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Projekte naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai bei Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Priimto įstatymo įgyvendinimui, iki jo įsigaliojimo turės būti:

- pakeista Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 472 „Dėl Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio

apskaičiavimo metodikos, minimalaus bazinio būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio ir bazinio būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio perskaičiavimo koeficiento patvirtinimo“;

- socialinės apsaugos ir darbo ministro:
 - parengta ir patvirtinta Socialinio būsto nuomos tvarka;
 - parengta ir patvirtinta Valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų teikimo ir subsidijų valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti teikimo tvarka;
 - pakeistas Prašymų suteikti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti nagrinėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. A1-195 „Dėl Prašymų suteikti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 - pakeista Socialinio būsto nuomos sutarties pavyzdinė forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. A1-559 „Dėl Socialinio būsto nuomos sutarties pavyzdinės formos patvirtinimo“;
- pripažintos netekusiomis galios savivaldybių tarybų socialinio būsto nuomos tvarkos.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Preliminariais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, Projektu nustačius didesnius subsidijų dydžius valstybės iš dalies kompensuojamų būsto kreditų daliai apmokėti, Įstatymo pakeitimams įgyvendinti (subsidijoms mokėti) 2022 metais (papildomai) reikės apie 8,3 mln. valstybės biudžeto lėšų.

Preliminariais skaičiavimais, subsidijos gavėjų skaičius padidėtų apie 40 proc.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Projekto reikšminiai žodžiai: „socialinio būsto nuoma“, „valstybės iš dalies kompensuojamas būsto kreditas“, „subsidija valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.
